



Nevelési képes szaklap a serdülő ifjuság számára

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos

M. KALOCSA RÓZA.

Szerkesztői szállás : Szénatér, József utca 1 sz.
(hova a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők.)

Előfizetési föltételek :

Egész évre	6 frt — kr.
Félévre	3 " — "
Negyedévre	1 " 50 "

A tenger.

A tenger tükörén
Vigan folynak alá a szép fodros habok.
Nem zug már a vihar, fel sínés korbácsolva
S bőszen nem háborog.
Az azur magasból
Aranyos sugárral a nap mosolyg rája.
Csókolja a tengert, minth' az anya fiát
Kebelére zárja.

Ott a láthatáron
Egy uszó tünik fel sebes közegéssel
Szeldeli a habot, oh! de a tulpartra
Nagyon soká ér el.
De im sötét felhők
Tünedeznek fel a kéklő láthatárra.
Most elsökkik a szél tömlőcztartójától.
S vészes tánczát járja.

A esendes szép habok
Most magas tornyokká fel-feltolakodnak
És vészes zugással megindul a tenger.
— Oh! jaj az uszónak! —
A villám cikázik
S rémítőt dörögve lecsap a tengerre;
Ott fent a fellegek most bőszen harcolnak.
Villámuk hull egyre.

De a habok ellen
Az uszó küzködve éltét még fentartja . . .
Szét mennek a felhők s újból mosolyog rá
A nap szép sugára.
Lefolynak a habok
És az uszó szeli habját a tengernek. —
De im az égre most új felhők tolnak.
S rémítőt dörögnek.

Ujra zug a tenger . . .
Mostan az uszónak kimerül ereje
S mint ijesztő rémkép, akként közeledik
Egy vízhegy ellene.
Leomlik a vízhegy
És mire a habok ujra széjjel folynak.
Hiába nézünk szét, nem láthatni fejét
Sehol az uszónak.

És sok idő mulva
Holttestét veti fel a víz a felszínre ;
Csak azért veté fel, hogy ujra örökre
Mélyébe temesse.

És így van az ember.
Ha még holta után felmerül emléke.
Csak azért merül fel, hogy eltemesse a
Feledés örökre.

IFJ. TÓTH KÁLMÁN.

Két árva története.

— Elbeszélés. —

IRTA MILESZ BÉLA.

(Folytatás.)

Egy hosszú utcán mentek folyvást előre s csak most jutott eszükbe, hogy mily idegen helyre jutottak, hol senkit sem ismernek, hol azokba a nagy házakba nekik nem szabad bemenniök.

— Álljunk meg, Ilka, hova megyünk ezáltalánul, mindegy akár ennek az utcának a kövezetén hálunk, akár a másikén.

Leültek egy ház előtt levő kőpadra.

Az emberek ott jártak-keltek előttük föl- s alá, egyenkint vagy csoportosan. Rájok sem nézett egy sem. Pedig annak a két gyermeknek fájdalmas szive mindmegannyi könnyöretes embert gondolt bennök s várta, hogy melyik szánja már meg s hívja magával jó vacsorára, jó puha ágyba. Azok a fel- s alá járó emberek pedig, ha véletlenül meglátták is a két gyermeket s ha jószivűek voltak is: mit tudták, hogy az a két gyermek ott két elhagyatott árva, kiknek nincs mit enniök estére s nincs hova lehajtaniök árva fejöket? Mit tudhatták azok azt, hogy szánták volna meg s hitták volna magokkal jó vacsorára, jó puha ágyba az árvákat?

Hanem a kik annak a háznak kapuján kijöttek, melyhez a kőpad tartozott, azok igenis tudták, hogy ott ökö foglalhatnak helyet jogszerűen, hogy ott a gyermekeknek nincs semmi helyük, hogy azokat elküldhetik onnan, ha nekik úgy tetszik. Nekik úgy tetszett s el is küldték onnan az árvákat.

Az emberek hidegsége fájdalmasan sértette a gyermekeknek különben is eléggé fájó szivét. — Tovább mentek tehát.

Egy csapszékéből zajos, vig láрма hallatszott ki. — A gyermekek a nyitott ajtóhoz mentek, gyermeki kíváncsisággal kandiáltak be s nézték a borzót, vigadó csoportot.

— Jerünk be a koresmába Ilka, innen talán nem kergetnek ki bennünket, meghuzzuk magunkat egy szegletben s nem leszünk kénytelenek az utcán hálni; ezt mondva behuzta magával bátor-talan hugát.

Bent lehuzódtak a legközelebb eső szegletbe.

Ahoz a szeglethez közel, magános asztalnál egy komoly, a középidőn felül levő férfiú ült és borozgatott, szelid arczezal nézve a különféle vigadó csoportokat.

A gyermekek megjelenése a vigadók figyelmét kikerülte, de említett férfiét magára vontá.

Eszrevette azokat mihelyt beléptek s élénk figyelemmel kísérte, mint foglalják el nagy félénken legszerényebb helyöket. — Székében hátrafordult s figyelmesen vizsgálta a gyermekeket.

Az árvák öltözete uri gyermekekre mutatott s a kis Ilka ragyogó kék szemével, göndör szőke hajfürteivel, valóban kedves, szép kis teremtés volt s említett uri embert nagyon meglepte megjelenésök.

— Kedves gyermekek, — szóla nyájas hangon a gyermekekhez — jertek csak közelebb, látom idegen helyen vagytok, vagy talán azt sem tudjátok hol; mondjátok csak, kik vagytok, hogy jöttetek ide?

Gyuri már birt annyi emberismerettel, miszerint e jó urnak arczából s nyájas beszédéből megértette, hogy annak jószívű embernek kell lennie, kinek bizalmasan elmondhatja sorsukat; aztán meg a helyzet nyomasztó volta is kényszerítette, hogy valakihez ragaszkodjék.

Felkelt s hugával a jó urhoz ment.

— Hogy kik vagyunk, jó uram, azt nagyon röviden megmondhatom, mi Isten árvái vagyunk.

A jó ur a gyermekek arczára nézett, majd öltözetüket vizsgálta.

— Igen, de ti jó ruhákban vagytok s mint látsz k, uri gyermekeknek kell lennetek. Beszéljete bátran, hogy jöttetek ide?

Gyuri elbeszélte életöknek a legutólsó jelenetig való történetét.

— Szegény gyermekek, mond a jó ur résztvevő hangon, miután végig hallgatta a fiu elbeszélését, ti csakugyan szerencsétlenek vagytok; de adjatok hálát Istennek, hogy csak egy évig is annál a jó asszonyságnál lehettetek. Ne féljete, nem fogtok koldulni. Te kis fiam, mint említéd, tudsz szépen írni, olvasni, számolni. Nekem egy ilyen fiúra van szükségem, kit magamnak kiképezzek, ki segítségemre legyen hivatalomban. Te az én fiam leszesz. — Te pedig kis leányom, nőmnek lehetsz segítségére a házi foglalatosságokban, te az ő leánya leszesz, mert neki a jó Isten ugy sem adott gyermeket. Mondjátok, akarjátok-e ezt? ha igen, ugy jertek, azonnal viszlek benneteket nőmhez.

A gyermekekben sokkal több bizalmat ébresztettek fel a jó ur szavai s több örömet ajánlatai, sem mint csak egy szóval is ellene mondhattak volna s mint fentebb említém, már csupán a helyzet szükségénél fogva sem lehetett elszalasztaniok az épen jókor jött segélyt.

A legforróbb, leghálásabb köszönetekkel fogadták el a jó úr ajánlatát, ki is azonnal hazavitte őket.

És ime, hol nem is gondolná az ember, egy koresmában, egy esapszékben, dorbézoló nép között mutatta ki az isteni gondviselés az árvák jóltevőjét s oda vezette őket.

Az isteni gondviselés utai előre fel nem ismerhetők, kitalálhatlanok, kifürkészhetetlenek.

V.

Véletlen találkozás.

A jó ur, ki a két gyermeket magával vitte, megyei várnagy volt, a megyeházi rabok főfelügyelője.

Uj helyökön ismét jó dolguk volt a gyermekeknek. Gyurit a várnagy ur mindig foglalkoztatta, iratokat másoltatott le vele s hosszú számsorokat adatott össze.

Ilka szüntelen a jó várnagyné oldala mellett volt, délig az éléstárban, konyhában, délután pedig a varróasztalkánál vagy a kertben.

Mikor pedig játszásra való időt adott neki a jó asszony, olyankor bejárta a folyosókat, melyekben két oldalt a börtönök ajtai voltak s mikor az ételt hordó asszony előtt kinyitogatták a hajduk a börtönajtókat, nem egyszer kandikált be a homályos börtönökbe. — Sőt a felszolgáló asszonynyal jó barátságot kötven, hűséges követője lett annak börtönről börtönre, segített annak az ételt hordani, de be nem lépett soha.

Egy délután, kötéssel kezében, a tömlőczök folyosóján járkált, midőn egy ajtónál éneklést hallott. — Megállott s tisztán kivehette a reszkető férfihangokat:

„Uram, bűneink sokasága,
Undoksága

Érdemli haragodat.“ — stb.

Az éneklő e bűnbánó énekből három verset mondott el s reszkető hangja az utolsó szavaknál siróvá változott s az éneket erős zokogás követte. — Megszűnt a sirás is s egy mély sohaj hallatszott.

Ilka a kuleslyukhoz tartotta fülét s hallgatózott.

„Magasságban lakozó Isten, égnek, földnek ura, hallgasd meg egy rabnak bűnbánó énekét s a kétségbeesett szívnek imádságát, kezemen, lábamon nehéz láncz van, a láncz sulya lehuz a börtön fenekére, de szívemet a láncznál is nehezebb kő nyomja. Oh leve-szed-e szívemről valaha e követ? — Feljön a nap minden reggel, le is megy minden este: én nem láthatom arany sugárait; feljön a

hold: én nem láthatom ezüst fényét; én itt vezeklem setét börtönben, lehajtom fejemet a nedves földre, nem tudok elaludni; kigyók, patkányok eljönnek fénylő szemeikkel, keresztül-kasul mászkálnak rajtam: nem riasztom el őket, ők az én laktársaim. Isten, ne kinozz tovább, vedd el a mit adtál — vedd el éltetem. — Hallgass meg engemet, ki már egyszer majd eltértem tőled; a börtön megtanított imádkozni, most ismerem meg csak igazán, hogy van Isten. Isten hallgasd meg imámat, áldd meg azokat, kiket én elhagyni kénytelenítettem s kik most szívemnek minden gondolatai; részesítsd őket annyi örömben, mint a mennyit én szenvedtem; örüljenek ők akkor, midőn én sírok! Nagy Isten, ismered gyermekeimet, kikért imádkozom, — jó fiamat, angyal kis leányomat. Te tudod: hol merre vannak, jólétben vannak-e vagy az élet vihara hányja őket. Légy szerető atyjok a jólétben, légy vezetőjök hányattatásaikban. Mindenható segítsd őket, engemet pedig engedj meghalnom!”

Igy beszélt bent a rab, imáját nagy sohajokkal s szokásokkal szaggatva meg.

Ilka elérékenyült a rab siralmas könyörgésére. — Eszébe jutott atyja, kiről már régóta nem tudott semmit. Kis fejében azon gondolatok, azon eszmék támadtak egyszerre: hogy a rab töredelmes szavai mily összefüggésben vannak az ő történetökkel, hátha az a rab talán épen az ő atyjok lenne?

Észrevételét azonnal közölte Gyurival. Később aztán mindketten hallgatóztak a rab börtönének ajtaján s ugyanazokat a siralmas beszédeket, fohászadásokat hallották s megerősödtek azon hitökben, hogy azok talán épen az ő atyjoktól származhatnak s azon törték fejüket: miként lehetne a rabbal beszélniök.

Ilka csakhamar feftalálta magát.

— Tudod mit, Gyuri, az ételhordó asszonynyal jó ismeretségben vagyok, gyakran segíték neki a rabok ételét felhordani. Megpróbálom rávenni, hogy e rabnak én vihessem be ételét s így meglát-hassam azt. Ha az csakugyan atyánk, ugy alkalmasint meg fog engemet ismerni s mily nagy öröm lenne az reá s reánk nézve!

— Kövess el mindent Ilka, hogy bejuthass hozzá s ha csakugyan atyánk, akkor talán még segíthetünk is rajta; nyomorult sorsát legalább megkönnyíthetjük.

A chambordi erdő tündére.

LAGERSTRÖMTÖL.

(Folytatás.)

De jaj neki! — Fogjátok el a tolvajt, elébe, utánna — hangzék mindenfelől, s a megkárosított hölgy érdekében többen üldözőbe vették.

Alexis futott, mintha életét kellene megmenteni, s a kapu közelében megpillantá jó barátját Claudeot.

— Ismét nálam van, valóban ez az én szalagom Claude! — kiáltott már messziről, Claude mintegy védelmül eléje tárta karjait ez üzőbe vett nyulacskának.

— Higyj nekem Claude, én nem vagyok tolvaj, nem loptam, hidd meg édes Claude, ne higgy nekik, ha azt mondják.

— Ki mondja, hogy tolvaj vagy? kérdé Claude.

— Én merészkedtem ezt állítani. — szólt egy az üldözők közül — de miután ön ismerni látszik e fiut, s védelmébe veszi, bocsánatot kérek. Az azonban tény, hogy egy általam tisztelt hölgynek fejkéről tépte le a szalagot.

— Higyj nekem Claude e szalag enyém. — védé magát a kis fiu.

Claude megszánta őt, s meg volt győződve őszinteségéről, azért is üldözőinek kijelenté, hogy a fiuért kezességet vállal, s biztosítja Finette kisasszonyt, ha tulajdonjogát beigazolja, Alexis visszaadandja a szalagot.

Ez ellen nem lehetett kifogást tenni, s az üldözők üdvözölve Claudeot, elvonultak.

Claude Alexist haza kíséré, a hol is Clemencet kelle előkészíteni e kellemetlen eseményre, s Alexistől felvilágosítást nyerni különös magaviselete miatt.

V.

A jó Maurice apó.

Clemence azt állítá, hogy e szalagról mit sem tud, a kis bűnös pedig könyárban úszott, de sem Claude és nővére, sem Finette kisasszony előtt nem vallott mást, minthogy a szalag övé, de azt soha sem mondja meg, miként jutott hozzá. Tőle Toupet úr rabolta el.

Ez gyanus volt, s leghitetlenebbnek mutatkozáék Finette

kisasszony, ki azt állítja, hogy Párisból küldé neki e szalagot egy nagynéujé, s Toupet ur soha életében nem is látta, de sokkal előkelőbb úr is az, sem hogy ily haszontalan fiuval szóba bocsájtkoznék, nem hogy még meg is rabolja, — nevetség!

Toupet úr is megkérdeztetett, ki bölcsezen Finette kisasszony szavait ismétlé, hozzá téve, hogy a semmirekellő fiutól el kell venni a szalagot, s azonfelül megkorbácsolni.

Szegény, szegény Alexis! Ki tudja nem hajtják-e végre ez ítéletet, ha a jó ég szabadítót nem küld néki a lelkész, a jó Maurice apó személyében.

Ő is hallott már ez eseményről, s mert szeretett azokon segíteni, kik szorult helyzetben voltak, s mert Alexist őszinte és jó fiúnak ismerte, oda sietett a községhez, hol a tárgyalás folyt.

Alig hogy megjelent, mindenki tisztelettel helyet adott neki, Alexis pedig egész bizalommal futott elébe, s kezét megragadva mondá:

— Édes jó Maurice atyus, segíts rajtam!

Maurice atyus leült, a gyermeket térdére vonta, s szöke fűrtit simítgatá ki homlokából.

— Légy nyugodt gyermekem, ha öntudatod tiszta, nincs okod félni senkitől.

— Öntudatom tiszta Maurice apó!

— Hiszek neked fiam, de nem kellett volna senkinek ezen ígéretet tenni, hogy barátid előtt valamit eltitkolsz. Ki erre ösztönze, roszt cselekedett, s mind e kellemetlenséget előidézte.

Alexis összerezte, s csak a lelkésztől hallva suttogá:

— Jaj há ő meghalja, ha ő meghalja, mindnyájan szerencsétlenek vagyunk.

Maurice apó fürkészőleg pillanta a gyermekre, aztán kérte a jelenlévőket, engednék meg, hogy egyedül szólhasson a fiuval; mire aztán Alexissel a mellékszobába vonúlt, a jelenlévők tetszésére bizva, bevárni e párbeszéd eredményét, vagy eltávozni.

Midőn Alexis Maurice apóval egyedül volt, átölelte nyakát kis kezével, és keservesen zokogott. A jó lelkész szavai kételyt ébresztettek lelkében, nem szép tündére hatalma, hanem annak jó akarata ellen. Hisz rossz tündérek is vannak regekönyvében! Ha az ő tündére is ezekhez tartoznék! Ha most már folytonosan hatalma, befolyása alatt kellene maradni? Valjon Maurice atyus kimentheti-e befolyása alól? Talán. De csak úgy, ha mindent őszintén bevall. Igen, mindent meg kell mondani.

— Maurice apó, önnek megmondom, kitől kaptam a szép szalagot, de tudja-e egyedül önnek mondom meg az egész világon,

— — egy szép tündértől!

— Valóban tündértől? no lám! — szólt Maurice apó tréfás komolysággal, s Alexis nem tudta mit véljen felőle.

— Igen, tündértől, higgye ön, oh ő nagyon szép tündér!



Liszniai (Damó) Kálmán. (L. 573. l.)

- Hol láttad?
- Az erdőben.
- Beszélj el mindent.

Mily örömmel tévé ezt Alexis, csak hogy a jég meg volt törve.
Csak úgy ömlött a szóözön gyermekded ajkiról, s Maurice apónak



Vihar a pusz tában. (L. 574.l.)

alig kelle pár kérdést intézni, hogy összefüggővé tegye az egészet.

A tündér gyönyörű kék szemei, hajlott orra, a díszöltözékü urak, kik arannyal fizettek a virágokért: Maurice apó perezig sem kételkedett a tündér, s a szép királynő ugyanazonosságáról. Alexisnek további hallgatást parancsolva, a kastélyba sietett.

Másnap reggel Martin asszony jött sietve a Nollet családhoz, és gyorsan, fuldokolva mondá:

— Hallodtad a szerencsétlenséget Clemence?

— Nem, semmit, mi történt?

— Szegény fiam, szegény Claude; tegnap a korezmába ment, s Toupet urat ott találta, ki éppen azt beszélte, hogy a szalagot te loptad valamely előkelő nőtől a kastélyban. Ugye nem voltál te a kastélyban?

(Folyt. köv.)

Semmi sem elég kicsiny arra: hogy jelentéktelen legyen.

A kis Jani a házajtó előtt sírt; édes anyja haragudott reá!

O! ha tudnátok mit tesz e szó: „édes anyja haragudott reá“, mennyi keserű érzést fakaszt ez a szívben, mennyi fájó könnyüt a szemben, és mily ártatlanul történik néha midőn a látszat a vélt kis bűnös ellen szól.

A kis Jani az ajtó előtt sírt, Lajos pedig vesszőparipán nyargalt az udvaron ide s tova. Kaczagva hátradobta fejét, úgy, hogy szőke fürtei összezilálódttak izzadt homlokán, lábaival tombolt mintha igazán paripa lett volna, paripa és ember egy személyben, mint a hitregebeli centaurok.

Jani ezalatt a kőből faragott ajtóféllhez támasztotta fejét, elfáradva a sirásban még mindig könnyes szemmel kísérte, mintegy elgondolkozva, testvérének minden mozdulatát.

Ez pedig rohant, egyet került, majd visszatért, hosszú ostorával még hosszabbakat vert a porban, maga után vékony árkokat hagyva a poros úton mintha verebek fürödtek volna ottan, pedig az ostorcsapkodás nyomaí voltak.

Midőn így rohant, midőn így szaladt, egy ártatlan kis zöld bogár jött utjába. Lajos észrevette, szándékosan egyet huzott reá ostorával, azután tovább rohant.

A kis zöld bogár egy maroknyi porral oda esett a Jani lábaihoz. A szegény kis féreg hátán feküdt, és gyorsan hadonászott apró nyolecz lábával a légben, mintha segély után kapkodott volna. — de ez nem jött.

Jani csak nézte egy darabig, csak nézte, nézte, aztán egy szalmaszálat vett elő, és esendesen ismét talpra segíté a kis bogarat. Ez pedig állt, mintha ki lett volna merülve, amaz, mintha szemügyre akarná venni jóltevőjét.

Jani megszólítja: „Eredj szegény kis bogár, légy boldog, örülj az életnek! — Te bizonyosan boldogabb vagy mint én — te reád nem haragszik édes anyád! — O! mi szívesen lennék én is kis bogár, és elbujnék egy nagy zöld falevél alá — akkor legalább nem gondolhatták volna reám, hogy én törtem el édes apám legkedvesebb chinai virágcserepét, mert én ültem épen mellette, midőn Lajos ezt ostorával tette, ki elszaladt, elbujt, s csak akkor jött ismét elő, midőn már tudta, hogy a gyanu reám esett.

Akkor jött elő, most itt lovagol, vigan, míg én az ő könnyeit sirom. — De szívesen teszem mert legalább ő nem érzi most azon fájdalmat, mely szívemet tépi, mert édes anyám haragszik reám! — Eredj szegény kis bogár és légy boldog.“

A kis bogár pedig elindult, sietett a ház felé, mintha tudtul akarta volna mindezt adni a mit épen hallott; de felesleges volt, mert ép e perczen tekintett Jani ijedten vissza, váratlanul egy kéz gyöngéden érintette meg vállát. Édes anyja volt ki így szóllott:

„Jer keblemre édes kis Janim, te jó fiu vagy, inkább eltörted bátyáért a feddést minthogy őt megszorítva lásd; te pedig Lajos (szóllott most az épen oda érkező bámuló Lajoshoz) sokkal jobban megszorítottál azzal, hogy ártatlan testvéreden a látszatot eltörted, minthogy a virágcserepet valóban te törted el, s neked könnyebb lett volna eltörnöd anyádnak elmuló kis neheztelését mint most már azon meggyőződését, hogy rossz szíved van.

Ezzel az anya elhallgatott, s az újra zokogó Janit keblére szorítá, csókjaival halmozta el, ki folyvást ezt susogta: „Ne haragudjál reá édes mamám, hisz az nagyon fáj!“

Lajos pedig megbánva bevallotta hibáját, karjait édes anyja és kis testvére körül fűzve kérte a bocsánatot, ígérte, hogy nem lesz többé ily gondtalan, és hogy ne higgyék róla, miként ő rossz szívű lenne, minek ellenkezőjét be fogja bizonyítani az életen át.

Ismét beállott az egyetértés, a boldogság. A kis bogár pedig, mintha az általa kiderült igazságnak diadalát ülné: ott ringatta magát egy a naptól megaranyozott rózsalevelen.

Magyarország történetének rövid kivonata.

Királyok a Habsburg házból.

II. Lajos után, II. Ulászló leányának jegyese

I. Ferdinánd osztrák herceg koronáztatott meg 1527. nov. 3-án Székesfejérvárott Podmaniczky nyitrai püspök által. Ő Zápolya János erdélyi vajdával örökös harcban élt, alatta uralta a törököt hazánk 150 évig (1541), alatta védte meg Dobó István II. Szolimán török szultán roppant táborával szemben az egi várat 1552. szept. 29-kén, s nyerték meg a hősök vitézségök által az „egri” nevet; alatta Luther tudománya már igen elterjedt s alatta adta ki Erdősy prot. pap az első magyar grammatikát (nyelvtant). 37 évi uralkodása után meghalt Bécsben 1564-ben, utóda fia

I. Miksa lett, ki igen jó fejedelem volt, vallásáért senkit sem üldözött. Alatta élt s halt hazájáért Szigetvár (Somogy m.) hős parancsnoka Zrinyi Miklós 1566. szept. 8-kán, alatta a reformáció (vallásújítás) mindinkább haladott, s a tudományok terjesztésére iskolák épültek, alatta szakadtak el végkép a lutheránusok a reformátusoktól 1570-ben a csengeri zsinaton. 12 évi uralkodása után meghalt 1576-ban, utóda fia

Rudolf lett magyar király, ki több gyönyört talált a tudományokban, miat a csatatéren, s 32 évi uralkodása után csakugyan tudományos foglalkozása között halt meg Prágában 1612-ben, utána öcsese

II. Mátyás koronáztatott meg 1608-ban; alatta hozatott ama nevezetes törvény: „mindenkinék saját lelkiösmerete szerint szabad legyen akármely vallást követni;” alatta élt a híres Pázmány Péter jezsuita, ki írással és szóval hatalmasan küzdött a protestánsok ellen, 11 évi uralkodása után meghalt Bécsben 1619-ben.

II. Ferdinánd főherceg lett ezután magyar király, ki oly jámbor és kegyes életű fejedelem, az igazgatásban oly szelid s oly erényes volt, miként a nagyhírű Gusztáv Adold svéd király azt mondá: csak Ferdinánd erélyétől fél. Alatta fogtak fegyvert a csehek vallásszabadságukért, s így kezdődött a harminczéves háboru. 18 évi kegyes uralkodása után 1837-ben halt meg.

S. J.

Lisznyay (Damó) Kálmán.

Képpel.

Egy korán elhunyt költőnket tünteti fel e kép, ki irodalmunkat virágos nyelven, s keleties képletekkel irt lyrai költeményeivel gazdagítja.

Ő 1823-ban született Hercsényben, Nógrád megyében. Anyját korán veszté el, atyja férfiaknál ritkán található gyöngédséggel nevelte, s igyekezett az anyát pótolni. Atyja különös előszeretettel viseltetvén a költészet iránt, a fogékony gyermekbe születése óta csepegtette e hajlamot, mihez később hozzá járult Losonczon, hol Lisznyay a középtanodákat végzé, az akkori költészet tanára Homokay Pál. Később Pozsonyban folytató tanulmányait, Eperjesen pedig a jogot végezte, hol Sárosy Gyulával, — ki akkor Sáros megye főjegyzője, és már ismert nevü költő vala — ismerkedett meg.

Ez ismeretség is elősegíté költői hajlamát, s ez időben lépett fel első művével az „Atheneum“ czimü szépirodalmi lapban. Ezután majd minden lapban, albumban, s egyéb gyűjteményben lehetett nevével találkozni, s csakhamar a magyar közönség kedvenczévé vált.

Költői tehetségén kívül szép szónoki képességgel is birt, s a megyei közgyűléseken, mint aljegyző, később mint törvényszéki bíró, gyakran kitüntette magát. Meglepő volt azon alapos hozzájárulása a legfontosabb ügyekhez, melyet fiatal korától még várni nem lehetett.

Pozsonyban a országgyűlés színhelyén, később Pesten minden ünnepeélyes alkalommal az ifjuság által közakarattal választott szónok vala, miben előnyére szolgált megnyerő, finom alakja, jó testmozdulatai és mimikája, csengő, erős hangja.

Legelső önálló költeményfüzetét „Tavaszi dalok“ czim alatt 1846-ban adta ki.

1848-ban történeti jegyzetekkel foglalkozott; később a császári hadseregbe soroztatott, s Olaszthonban, Tyrolban és Schlesvigben töltött majd két évet a hadseregnél.

A katonaságtól visszatérve, kiadta „Palócz dalok“ czimü költeményeit. Hosszu hallgatás után felébreszté a nemzet figyelmét, s műve oly keletnek örvendett, milyennel kevés mű dicsekedhetik.

Aztán a „Madarak pajtásával“ lépett fel, utánna következett a „Palóczdalok“ II-ik kötete, később „Dalzongora“, „Szavallati könyve“ s egy kötet „Költeményei“ jelentek meg.

1852-ben Halász Idát Gyóonról, egy kitünő műveltségű derék nőt vezetett oltárhoz, s boldog családi életét nem egy szép költeményben örökíté.

1861-ben betegeskedni kezdett, s többé nem is tért vissza egészsége, bár jó kedélye, költői hangulata szenvedései között sem hagyták el. Betegeskedése alatt több felé utazgatott, azon reményben, hogy szórakozás és légváltozás segítnek baján. Hasztalan! Utolsó időben a császárfürdőben lakott, használva a gyógyfürdőt, de siker nélkül.

1863-ban febr. 12-én megszűnt élni, s a császárfürdőből a kerepesi temetőbe nagy számú tömeg kísérte a kedves költőt, kit feledni nem fog e nemzet, míg verseit olvashatja.

Vihar a pusztában.

Képpel.

Vihar alatt azt képzeljük, midőn egy hatalmas elem, a lég, romboló áramlat erejével fákat mozdít ki helyéből, házfödelet szakítja, hullámozásba hozza a folyót, a tengert, mely ismét toronymagasságu hullámokat vetve eltemeti a hajót, melyben száza az embereknek, e parányoknak lesz két hatalmas elem viadalának áldozata. Ilyen a vihar a száraz földön s tengeren, de százszor a borzasztóbb a pusztában. Utasok, kik a Saharán vagy Arábián keresztül mentek, borzalommal emlékeznek vissza.

Nyugodtan halad a kis karaván megterhelt tevéivel a sivatag forró homokán, pihenőül a pyramisok árnyai egy-egy oáz nagy távolban elszórva, szolgál. A mohamedánus ily nagy útra csak úgy indul, ha előbb bizonyos szertartást végzett s Allah áldását kérte vállalatára. Valóban szüksége is van ez áldásra. Meglehet egy két nap nyugodtan haladnak a sivatagon, e béke rendesen nem tart sokáig, a hőség fokozódik, szinte nyomasztó a lég, a tevék nyughatatlanul forognak, tekintgetnek szét, azután ledobják magukat terhükkel együtt a homokba. A tapasztalt utas ismeri ez előjelt s rettegve tekint délre, hol sajátságos látvány bontakozik ki. A ki még soha sem látta, azt hiszi nagyszerű földindulás következtében hegyek emelkednek föl a föld gyomrából szeme előtt nagy távol-ságban. Roppant magasságu hegyek tornyosulnak, látszik a meredek hegyoldal sziklával, üregekkel, a völgyeket vöröses fény világítja, általában az egész látványon vörös fény terül el. És e

hegyek megmozdulnak, kísérteties gyorsasággal kavargva közelednek s eltemetéssel fenyegetik a kis karavánt. Amint oda ér, ember, állat a homokba bujva fogadja; minden elsötétül; a lég fullasztó. Pár perc alatt tova rohan a forró homokvihár; a megrémült csapat gyanakodva emelgeti fejét, s nem tudja mozduljon-e vagy bir-e mozdulni, hogy lerázza magáról a homokot, melylyel a Szamum majd eltemette. A buzgó mohamedánusnak első dolga ily vihar után leteríteni kis pokróczát s keletre fordított arczzal mondani el imáját a szerenesésen túlélts veszedelemért.

Különfélék.

* A pesti állatkert részére az igazgatóság egy cairói kereskedőtől több érdekes állatot vett. Legkitünőbbek a 2—3 láb hosszú óriási gyíkok, főleg a Monitor Niloticus. Néhány Cleopatra kigyó, szarvas viperák, fekete, és sárga skorpiók. Egy afrikai sakál, s több kisebb állat. Ez új szerzemény ismét neveli érdekét az állatkertnek.

* A váczsi siketnémák intézetében a megürült országos alapítványi helyek élvezetére a vallás és közoktatási m. k. magas miniszterium a következőket nevezte ki: Balreich Károly százsebesi, Tischler János meczenzéfi, Keckeméthy Károly pesti, Potyondi János tábi, Kostyál Mária eleki, Gruber Appolonia löcsi és Paulik Konstancia zelevei születésű siketnéma fi- és leánygyermekeket.

* A Nemzeti zenedébe a felvételek szeptember 1-sőtől, szeptember 11-ig történnék ünnep és vasárnap kivételével naponként 3—5 órakor a zenede nagyobb termében „Egyetem tér 5. szám III. emelet.” A tantárgyak: ének, zongora, hegedű, fuvola, klarinet, zenetan, magyar szavallat. A tanév szept. 13-án veszi kezdetét.

Kóroszon Alföldi Sándor református lelkész udvarában van egy öt éves szőlőtő, melyen ez évben 920 fűrt szőlő van.

A bajor király Münchenben a Károly téren Göthe szobrát emeltetett, mely e napokban lett leleplezve. A király megbízottja Pucci gróf ékes szavakkal fejezte ki a münchenieknek, hogy a király e szoborral megajándékozta őket. Göthe hosszan hullámzó fűrtökkel, s álló helyzetben van feltüntetve. A mű átállában nem igen sikerültnek mondható.

Felső-Austriában Mollnban nem rég néhány hold föld hirtelen elsüllyedt, s helyét víz foglalta el. E víz mélységét még meg nem határozhatják, mert kik annak mérését megkísérlék, azt állítják, hogy az feneketlen. Területe 6½ hold.

Kugler Pál fiatal szobrász jelenleg Petőfi szobrát készíti, s mint honvédet ábrázolja. A szobor finom karrarai márványból készül, s Petőfi kivont karddal áll, s a kardon egyik költeményéből ez lesz bevésve: „Fényesebb a láncznál a kard.” Láthatók e művész termében még Rafael, és Michael Angelo mellszobrai, és tanulmányfők Julius Caesarról és Homerról.

Magyarország történetének rövid kivonata.

Királyok a Habsburg házból.

II. Lajos után, II. Ulászló leányának jegyese

I. Ferdinánd osztrák herceg koronáztatott meg 1527. nov. 3-án Székesfejérvárott Podmaniczky nyitrai püspök által. Ő Zápolya János erdélyi vajdával örökös hárcban élt, alatta uralta a törököt hazánk 150 évig (1541), alatta védte meg Dobó István II. Szolimán török szultán roppant táborával szemben az egrí várat 1552. szept. 29-kén, s nyerték meg a hősök vitézségek által az „egri” nevet; alatta Luther tudománya már igen elterjedt s alatta adta ki Erdősy prot. pap az első magyar grammatikát (nyelvtant). 37 évi uralkodása után meghalt Bécsben 1564-ben, utóda fia

I. Miksa lett, ki igen jó fejedelem volt, vallásáért senkit sem üldözött. Alatta élt s halt hazájáért Szigetvár (Somogy m.) hős parancsnoka Zrinyi Miklós 1566. szept. 8-kán, alatta a reformáció (vallásújítás) mindinkább haladott, s a tudományok terjesztésére iskolák épültek, alatta szakadtak el végkép a lutheránusok a reformátusoktól 1570-ben a csengeri zsinaton. 12 évi uralkodása után meghalt 1576-ban, utóda fia

Rudolf lett magyar király, ki több gyönyört talált a tudományokban, miat a csatáéren, s 32 évi uralkodása után csakugyan tudományos foglalkozása között halt meg Prágában 1612-ben, utánna öcsese

II. Mátyás koronáztatott meg 1608-ban; alatta hozatott ama nevezetes törvény: „mindenkinek saját lelkiösmerete szerint szabad legyen akármely vallást követni;” alatta élt a híres Pázmány Péter jezsuita, ki irással és szóval hatalmasan küzdött a protestánsok ellen, 11 évi uralkodása után meghalt Bécsben 1619-ben.

II. Ferdinánd főherceg lett ezután magyar király, ki oly jámbor és kegyes életű fejedelem, az igazgatásban oly szelid s oly erényes volt, miként a nagyhírű Gusztáv Adold svéd király azt mondá: csak Ferdinánd erélyétől fél. Alatta fogtak fegyvert a csehek vallásszabadságukért, s így kezdődött a harminczéves háboru. 18 évi kegyes uralkodása után 1837-ben halt meg.

S. J.

Lisznyay (Damó) Kálmán.

Képpel.

Egy korán elhunyt költőnket tünteti fel e kép, ki irodalmunkat virágos nyelven, s keleties képletekkel irt lyrai költeményeivel gazdagította.

Ő 1823-ban született Heresényben, Nógrád megyében. Anyját korán veszté el, atyja férfiaknál ritkán található gyöngédséggel nevelte, s igyekezett az anyát pótolni. Atyja különös előszeretettel viseltetvén a költészet iránt, a fogékony gyermekbe születése óta csepegtette e hajlamot, mihez később hozzá járult Losonezon, hol Lisznyay a középtanodákat végzé, az akkori költészet tanára Homokay Pál. Később Pozsonyban folytatá tanulmányait, Eperjesen pedig a jogot végezte, hol Sárosy Gyulával, — ki akkor Sáros megye főjegyzője, és már ismert nevű költő vala — ismerkedett meg.

Ez ismeretség is elősegíté költői hajlamát, s ez időben lépett fel első művével az „Atheneum“ czimű szépirodalmi lapban. Ezután majd minden lapban, albumban, s egyéb gyűjteményben lehetett nevével találkozni, s csakhamar a magyar közönség kedvenczévé vált.

Költői tehetségén kívül szép szónoki képességgel is birt, s a megyei közgyűléseken, mint aljegyző, később mint törvényszéki bíró, gyakran kitüntette magát. Meglepő volt azon alapos hozzájárulása a legfontosabb ügyekhez, melyet fiatal korától még várni nem lehetett.

Pozsonyban a országgyűlés színhelyén, később Pesten minden ünnepélyes alkalommal az ifjuság által közakarattal választott szónok vala, miben előnyére szolgált megnyerő, finom alakja, jó testmozdulatai és mimikája, csengő, erős hangja.

Legelső önálló költeményfüzetét „Tavaszi dalok“ czim alatt 1846-ban adta ki.

1848-ban történeti jegyzetekkel foglalkozott; később a császári hadseregbe soroztatott, s Olaszthonban, Tyrolban és Schlesvigben töltött majd két évet a hadseregnél.

A katonaságtól visszatérve, kiadta „Palócz dalok“ czimű költeményeit. Hosszu hallgatás után felébreszté a nemzet figyelmét, s műve oly keletnek örvendett, milyennel kevés mű dicsekedhetik.

Aztán a „Madarak pajtásával“ lépett fel, utánna következett a „Palóczdalok“ II-ik kötete, később „Dalzongora“, „Szavallati könyve“ s egy kötet „Költeményei“ jelentek meg.

1852-ben Halász Idát Gyóonról, egy kitünő műveltségű derék nőt vezetett oltárhoz, s boldog családi életét nem egy szép költeményben örökíté.

1861-ben betegeskedni kezdett, s többé nem is tért vissza egészsége, bár jó kedélye, költői hangulata szenvedései között sem hagyták el. Betegeskedése alatt több felé utazgatott, azon reményben, hogy szórakozás és légváltozás segítnek baján. Hasztalan! Utolsó időben a császárfürdőben lakott, használva a gyógyfürdőt, de siker nélkül.

1863-ban febr. 12-én megszűnt élni, s a császárfürdőből a kerepesi temetőbe nagy számú tömeg kísérte a kedves költőt, kit feledni nem fog e nemzet, míg verseit olvashatja.

Vihar a pusztában.

Képpel.

Vihar alatt azt képzeljük, midőn egy hatalmas elem, a lég, romboló áramlat erejével fákat mozdít ki helyéből, házfödelet szakítja, hullámozásba hozza a folyót, a tengert, mely ismét toronymagasságu hullámokat vetve eltemeti a hajót, melyben száza az embereknek, e parányoknak lesz két hatalmas elem viadalának áldozata. Ilyen a vihar a száraz földön s tengeren, de százszor a borzasztóbb a pusztában. Utasok, kik a Saharán vagy Arábián keresztül mentek, borzalommal emlékeznek vissza.

Nyugodtan halad a kis karaván megterhelt tevéivel a sivatag forró homokán, pihenőül a pyramisok árnyai egy-egy oáz nagy távolban elszórva, szolgál. A mohamedánus ily nagy útra csak úgy indul, ha előbb bizonyos szertartást végzett s Allah áldását kérte vállalatára. Valóban szüksége is van ez áldásra. Meglehet egy két nap nyugodtan haladnak a sivatagon, e béke rendesen nem tart sokáig, a hőség fokozódik, szinte nyomasztó a lég, a tevék nyughatatlanul forognak, tekintgetnek szét, azután ledobják magukat terhükkel együtt a homokba. A tapasztalt utas ismeri ez előjelt s rettegve tekint délre, hol sajátságos látvány bontakozik ki. A ki még soha sem látta, azt hiszi nagyszerű földindulás következtében hegyek emelkednek föl a föld gyomrából szeme előtt nagy távol-ságban. Roppant magasságu hegyek tornyosulnak, látszik a meredek hegyoldal sziklával, üregekkel, a völgyeket vörös fény világítja, általában az egész látványon vörös fény terül el. És e

hegyek megmozdulnak, kísérteties gyorsasággal kavargva közelednek s eltemetéssel fenyegetik a kis karavánt. Amint oda ér, ember, állat a homokba bujva fogadja; minden elsötétül; a lég fulasztó. Pár perc alatt tova rohan a forró homokvihar; a megrémült csapat gyanakodva emelgeti fejét, s nem tudja mozduljon-e vagy bir-e mozdulni, hogy lerázza magáról a homokot, melylyel a Szamum majd eltemette. A buzgó mohamedánusnak első dolga ily vihar után leteríteni kis pokróczát s keletre fordított arczezal mondani el imáját a szerencsésen túlélte veszedelemért.

Különfélék.

* A pesti állatkert részére az igazgatóság egy cairói kereskedőtől több érdekes állatot vett. Legkitünőbbek a 2—3 láb hosszú óriási gyíkok, főleg a Monitor Niloticus. Néhány Cleopatra kígyó, szarvas viperák, fekete, és sárga skorpiók. Egy afrikai sakál, s több kisebb állat. Ez új szerzemény ismét neveli érdekét az állatkertnek.

* A váczsi siketnémák intézetében a megürült országos alapítványi helyek élvezetére a vallás és közoktatási m. k. magas miniszterium a következőket nevezte ki: Balreich Károly százsebesi, Tischler János meczenzéfi, Kecskevényi Károly pesti, Potyondi János tábi, Kostyal Mária eleki, Gruber Appolonia löcsi és Paulik Konstancia zelevi születésű siketnéma fi- és leánygyermekket.

* A Nemzeti zenedébe a felvételek szeptember 1-sőtől, szeptember 11-ig történnék ünnep és vasárnap kivételével naponként 3—5 óraker a zenede nagyobb termében „Egyetem tér 5. szám III. emelet.” A tantárgyak: ének, zongora, hegedű, fuvola, klarinet, zenetan, magyar szavallat. A tanév szept. 13-án veszi kezdetét.

Kóroson Alföldi Sándor református lelkész udvarában van egy öt éves szőlőtő, melyen ez évben 920 fűrt szőlő van.

A bajor király Münchenben a Károly téren Göthe szobrát emeltetett, mely e napokban lett leleplezve. A király megbízottja Pucci gróf ékes szavakkal fejezte ki a münchenieknek, hogy a király e szoborral megajándékozta őket. Göthe hosszan hullámzó fűrtökkel, s álló helyzetben van feltüntetve. A mű átallában nem igen sikerültnek mondható.

Felső-Austriában Mollnban nem rég néhány hold föld hirtelen elsüllyedt, s helyét víz foglalá el. E víz mélységét még meg nem határozhatják, mert kik annak mérését megkísérlék, azt állítják, hogy az feneketlen. Területe 6 $\frac{1}{2}$ hold.

Kugler Pál fiatal szobrász jelenleg Petőfi szobrát készíti, s mint honvédet ábrázolja. A szobor finom karrarai márványból készül, s Petőfi kivont karddal áll, s a kardon egyik költeményéből ez lesz bevésve: „Fényesebb a lánecnál a kard.” Láthatók e művész termében még Rafael, és Michael Angelo mellszobrai, és tanulmányfők Julius Caesarról és Homerról.

Sakktalány. — *Tövelgyi Árpádtól.*

Po	el	Le	Ni	ke	bek?	ve	büsz
szejt	ae!	nis	e	ha	vagy	kos	A
s fi	lo	zünk	zek	vány	csont,	ke	lönk
rez	va	vér	fiak	kell	meg	hit	át
Az	hon	ti	kell	tek	dünk	Mi	szel
bár	Vé	uj	Fel	só	Hu	ták	le
ra	u	len	nék	le	szag	le	gyel
nie,—	de	é	tol	münk?	len	sunk	ga

Megfejtési határidő okt. 10.

A 31. számban közlött számrejtvény értelme.

„Hódmezővásárhely“

Megfejtették:

Péchy Erzsike, Brüll Eszter, Izidor és Irma, Major Gyula, Pauli Teréz, Wallfisch Károly és Ilka, Brück Száli, Kerekes Lilla és Pista, Mályusz Károly, Gida György és Béla, Agulár Hermína, Szél Ida, Lázár Ilonka, Reich Albert, Fleischer Ignác, Nagy Ármin, Kossuth Lajos.